

1

BEFOLKNINGSUDVIKLING OG DEMOGRAFI



Sammenfatning

Den demografiske udvikling i Danmark har medført en række demografiske sårbarheder. Det gælder især for en række af kommunerne udenfor de store byer. Flere ældre, færre erhvervsaktive og lave fødselstal præger mange kommuner. Fraflytning og skæv kønsfordeling præger tilmed en række kommuner beliggende i yderområderne. Samlet set oplever kommunerne, at de demografiske udfordringer bliver flere og flere.

Siden 1980 er der blevet knap 10 pct. flere borgere i Danmark, og i 2014 udgør befolkningen godt 5,6 millioner. Befolkningen er især blevet større i de områder, som i forvejen havde høj befolkningstæthed.

I de senere år er befolkningsvæksten i byerne taget til. Den største vækst er sket i og omkring de fire største byer, og i Vejle, Herning, Randers og Ringsted Kommuner. Samtidig falder befolkningsstallet i en række kommuner i det vestlige Jylland, det sydlige Danmark og det vestlige Sjælland samt i ø-kommunerne.

Befolkningsfremgangen i byerne og tilbagegangen i yderområderne forventes at fortsætte ifølge befolkningsfremskrivninger fra Danmark Statistik. Man skal dog tage fremskrivningerne med et vist forbehold, da forventningerne til befolkningsudviklingen ændrer sig fra år til år.

Befolkningens gennemsnitsalder er steget i alle kommuner med undtagelse af København, Frederiksberg og Gentofte kommuner. Ø-kommunerne og enkelte kommuner i det nordlige Sjælland og Nordjylland har den højeste gennemsnitsalder.

Den stigende gennemsnitsalder skyldes en kombination af flere ældre og færre unge. Der er således færre i de erhvervsaktive aldre til at understøtte forsørgeres behov i de fleste kommuner. Undtagelsen fra denne udvikling findes især i København, Frederiksberg og Aarhus Kommuner samt flere andre større bykommuner.

Der er en større andel kvinder i byerne end i de tyndt befolkede egne. Det gælder især for unge i begyndelsen af 20'erne, hvor kvinderne i nogle af yderkommunerne kun udgør hver tredje. Der bliver således født relativt flere børn i byerne, da der her bor flere kvinder i 20'erne eller 30'erne, som er de højfertile aldersgrupper. Det er et relativt nyt fænomen, da der tidligere blev født relativt flere børn i de mindre byer og på landet, sammenlignet med de større byer.

For en række af de kommuner, som oplever tilbagegang i befolkningstallet, er der tale om forskellige udviklinger indenfor kommunen. Således er der om-

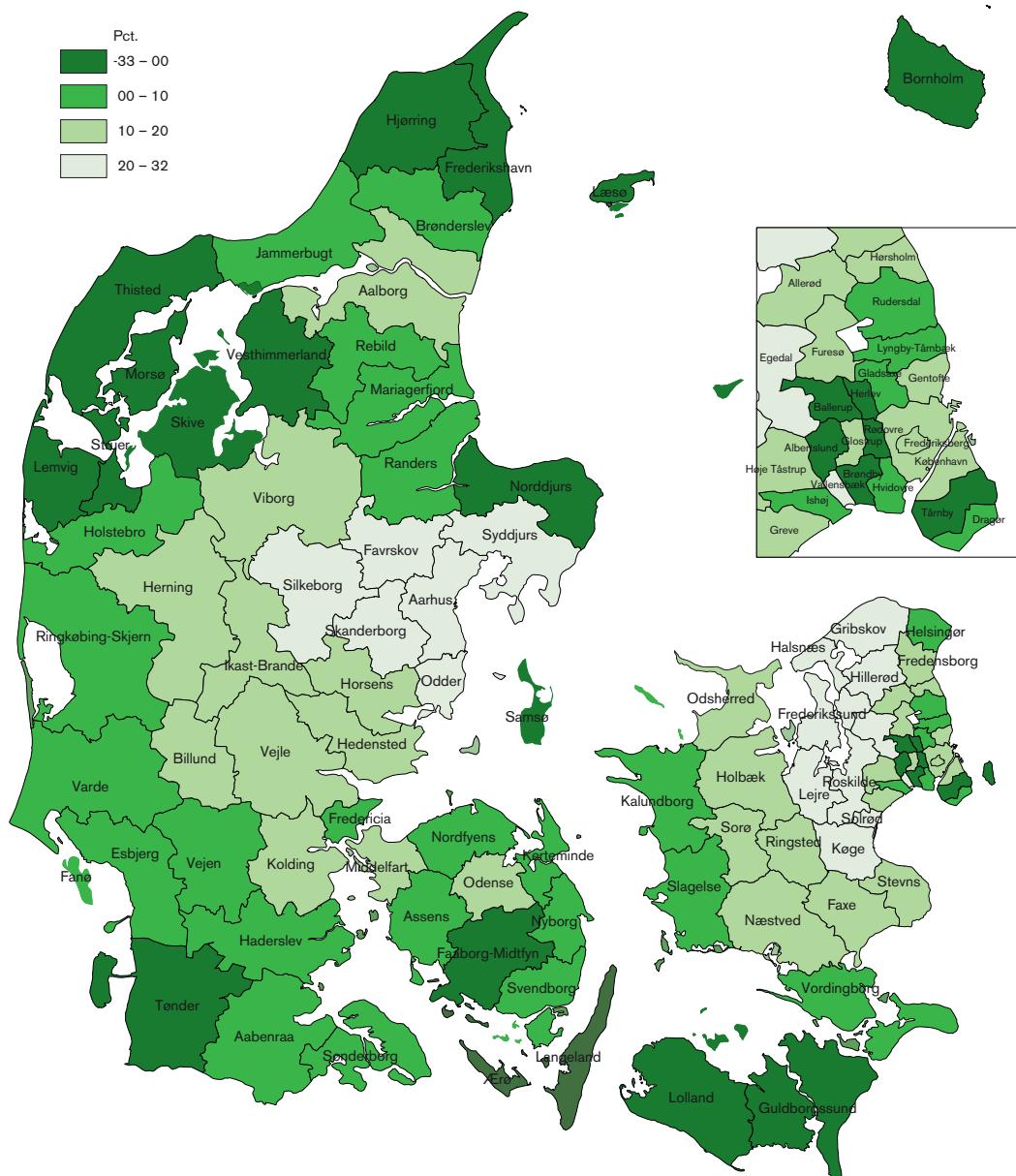
råder indenfor pågældende kommuner, som oplever befolkningsfremgang, mens andre dele af kommunen har befolkningstilbagegang. Det kan være enkelte byområder, der har øgede befolkningstal, mens landområderne og de små bysamfund har tilbagegang i befolkningstallet.

1.1 Befolkningsudviklingen 1980-2014

I Danmark bor der godt 5,6 millioner mennesker (primo 2014). Det er 9,9 pct. flere end i 1980, svarende til en gennemsnitlig årlig befolkningsfremgang på 0,28 pct. Befolkningsfremgangen skyldes både flere fødsler end dødsfald, og en større indvandring end udvandring (Danmarks Statistik, 2013).

Udviklingen har været meget forskellig på tværs af kommunerne. Især i kommuner, der i høj grad er præget af bymæssig bebyggelse, og kommuner i oplandet hertil, er indbyggertallet steget betydeligt, jf. figur 1.1. Kommuner præget af land- og naturområder og en lavere befolkningstæthed har oplevet en nedgang i befolkningstallet i samme periode.

Figur 1.1 Befolkningsudviklingen i perioden 1980-2014



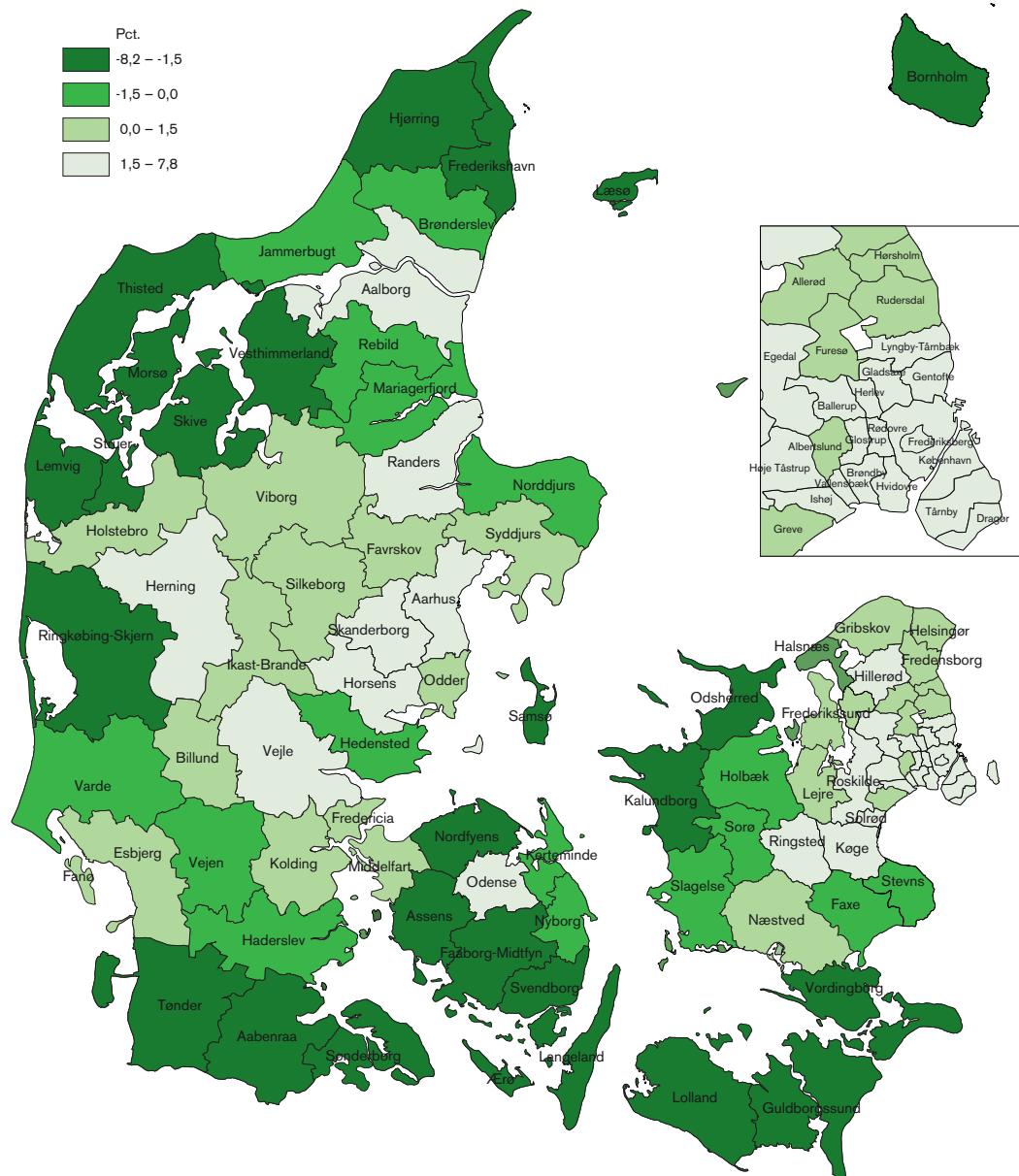
Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, Folk1 og Bef1a.



Siden 1980 er den største relative befolkningstilgang sket i Aarhus, Solrød og Skanderborg Kommuner, og det største fald er sket på Læsø og Ærø og i Lolland Kommune.

I de senere år er befolkningen hovedsageligt steget i og omkring de fire største byer – København, Aarhus, Odense og Aalborg – og i Vejle, Herning, Randers og Ringsted Kommuner, jf. figur 1.2.

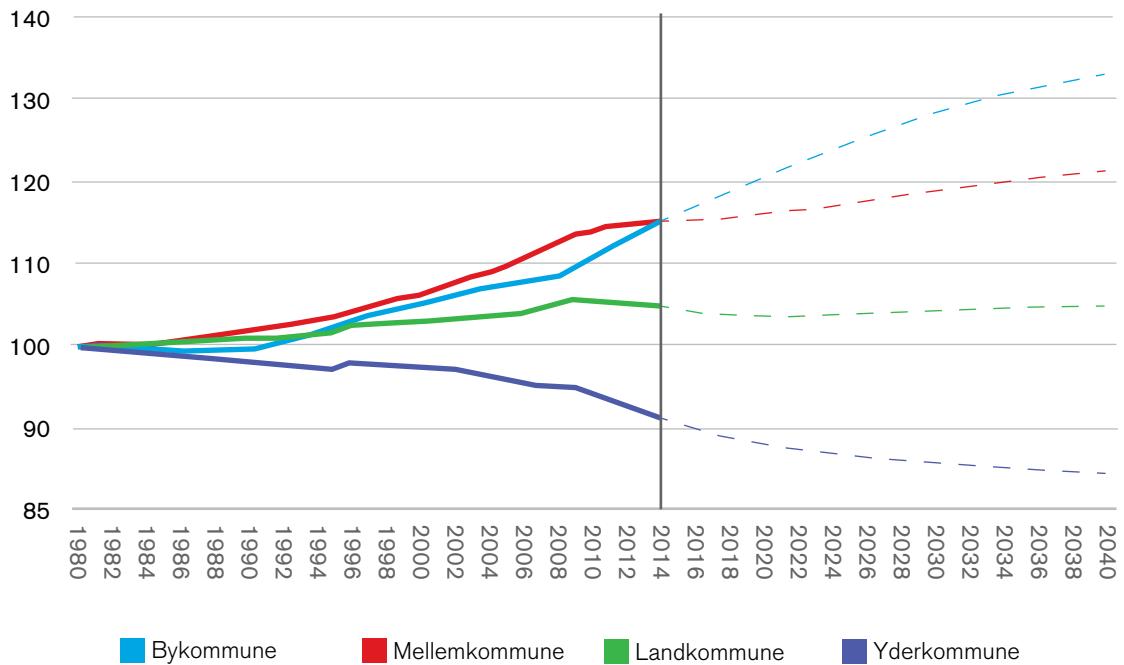
Figur 1.2 Befolkningsudviklingen i perioden 2010-2014



Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, Folk1. Primo året.

Hvis kommunerne grupperes efter den nøgle, som Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter anvender, *jf. boks 1.4*, viser det sig, at befolkningsfremgangen hovedsageligt har fundet sted i bykommuner, mellemkommuner og i mindre grad i landkommunerne, *jf. figur 1.3*.

Figur 1.3 Befolningstal og fremskrevne udviklinger



Anm.: Fremskrivningerne bygger på en række demografiske parametre for de seneste 4 år.

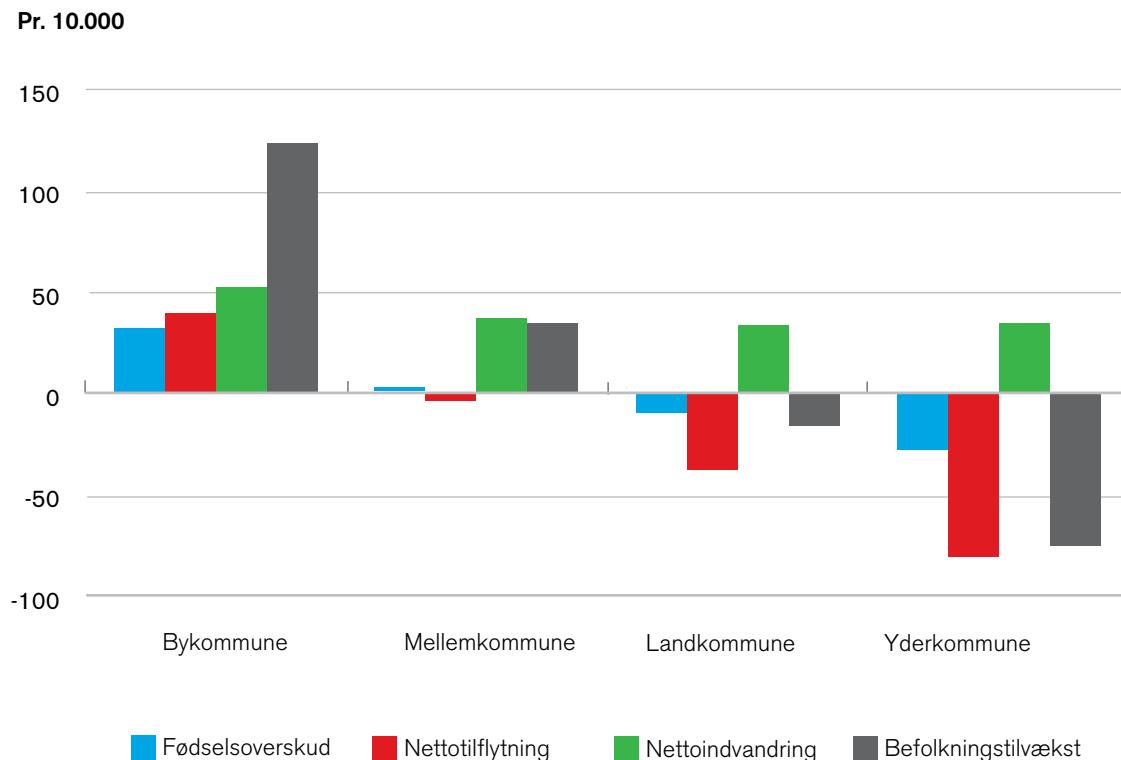
Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, Folk1, Bef1a og Frkm113. Primo året.

Frem til 2009 var stigningen størst i mellemkommunerne og mindre i by- og landkommunerne. I samme periode har yderkommunerne oplevet et konstant fald, som imidlertid er taget til i styrke siden 2009. Samtidig er befolkningsfremgangen i bykommunerne taget til i styrke, mens befolkningsfremgangen i mellemkommunerne er

taget af i styrke. I landkommunerne er befolkningsfremgangen afløst af et lille fald i de senere år.

Bykommunernes høje befolkningsfremgang de senere år er drevet frem af både et fødselsoverskud, nettotilflytning fra andre dele af Danmark og nettoindvandring fra udlandet, *jf. figur 1.4*.

Figur 1.4 Befolkningsregnskab fordelt på kommunetype, 2013



Anm: Fødselsoverskud er defineret som antallet af levendefødte fratrukket antallet af døde. Nettotilflytningen er defineret som antallet af tilflytttere fratrukket antallet af fraflytttere. Nettoindvandring er defineret som antallet af indvandrede til Danmark fratrukket antallet af udvandrede fra Danmark. Befolkingstilvæksten er summen af de tre parametre. **Kilde:** Danmarks Statistik, Statistikbanken, Bev107.

1.2 Befolkningsfrem-skrivning

Befolkningsnedgangen i yderkommunerne bunder i et fødselsunderskud og nettofraflytning, som overstiger en positiv nettoindvandring fra udlandet. Nettoindvandringen er med til at dæmpe befolkningsnedgangen i yderkommunerne, *jf. figur 1.4.*

Befolkningsfremgangen i mellemkommunerne skyldes nettoindvandring fra udlandet, da der samlet set hverken er et fødselsoverskud eller nettotilflytning. For landkommunerne skyldes befolkningsnedgangen nettofraflytning.

Befolkningsfremskrivningen fra Danmarks Statistik viser, at tendenserne i de senere år ventes at fortsætte i årene fremover, *jf. figur 1.3.* For Danmark som helhed ventes en årlig gennemsnitlig befolkningsvækst på 0,28 pct. frem mod 2040, hvilket er den samme gennemsnitlige årlige vækst, som der har været i perioden 1980-2014.

Fremskrivningen tilskriver bykommunerne størsteparten af væksten. Denne udvikling skal ses i lyset af, at de nuværende indbyggere er yngre med flere i de fødedygtige aldre og færre ældre samt både nettotilflytning fra andre dele af Danmark og en positiv nettoindvandring fra udlandet. Den høje nettoindvandring i bykommunerne skyldes, at indvandrere ofte bosætter sig omkring de større byer, hvor der er flest beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder, *jf. Danmarks Statistik (2012).*

Det forventes fortsat, at befolkningen i mellemkommunerne stiger, men med en lavere vækstrate end hidtil. For landkommunerne ventes der et stort set uændret befolkningstal frem til 2040. For yderkommunerne ventes det fald, der har været i befolkningstallet siden 1980 at tage til i styrke. Fremskrivningerne for befolkningsudviklingen viser kraftigst udvikling i begyndelsen af fremskrivningsperioden.

De kommunale befolkningsfremskrivninger er behæftet med stor usikkerhed især mht. de fremtidige til- og fraflytninger mellem kommunerne, og usikkerheden er stigende over tid, *jf. boks 1.1.* Derfor skal fremskrivningerne tages med forbehold.

BOKS 1.1

Danmarks Statistik befolkningsfremskrivning i perioden 1980-2014 fordelt på kommuner

De kommunale befolkningsfremskrivninger bygger på gennemsnittet af en række fremskrivningsparametre over de foregående fire år:

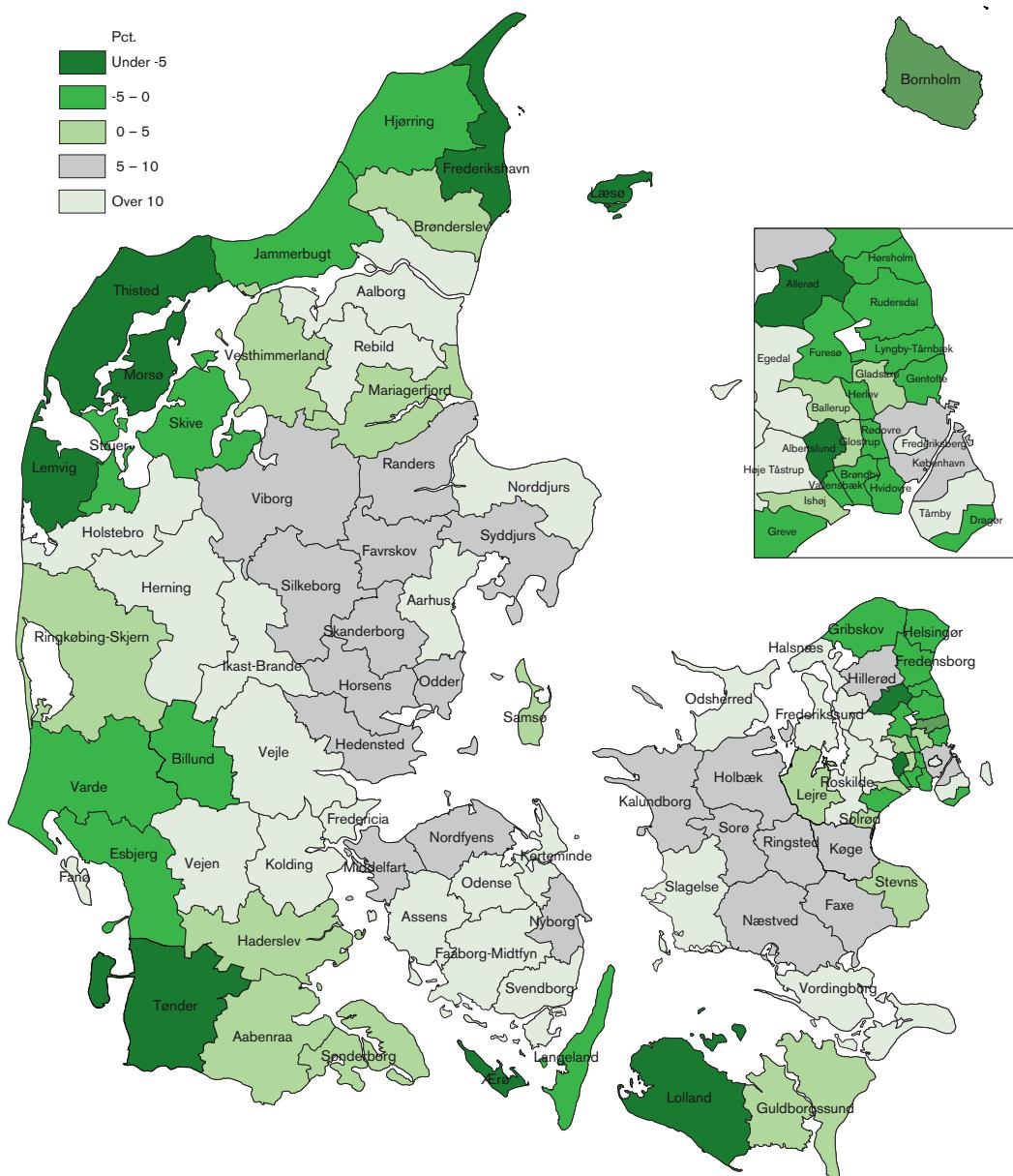
- » **Befolningstal**
- » **Fertilitetskvotienter**
- » **Dødelighed**
- » **Fraflyttede**
- » **Tilflyttede**

Dermed bygger befolkningsfremskrivningen på en videreførelse af observerede demografiske tendenser og strukturer. Ændringer i disse parametre vil medføre afvigelser mellem fremskrivningen og den faktiske udvikling. Fx. kan politiske beslutninger påvirke parametrenes udvikling. Fremskrivningen skal dermed ikke ses som en prognose af, hvordan Danmarks

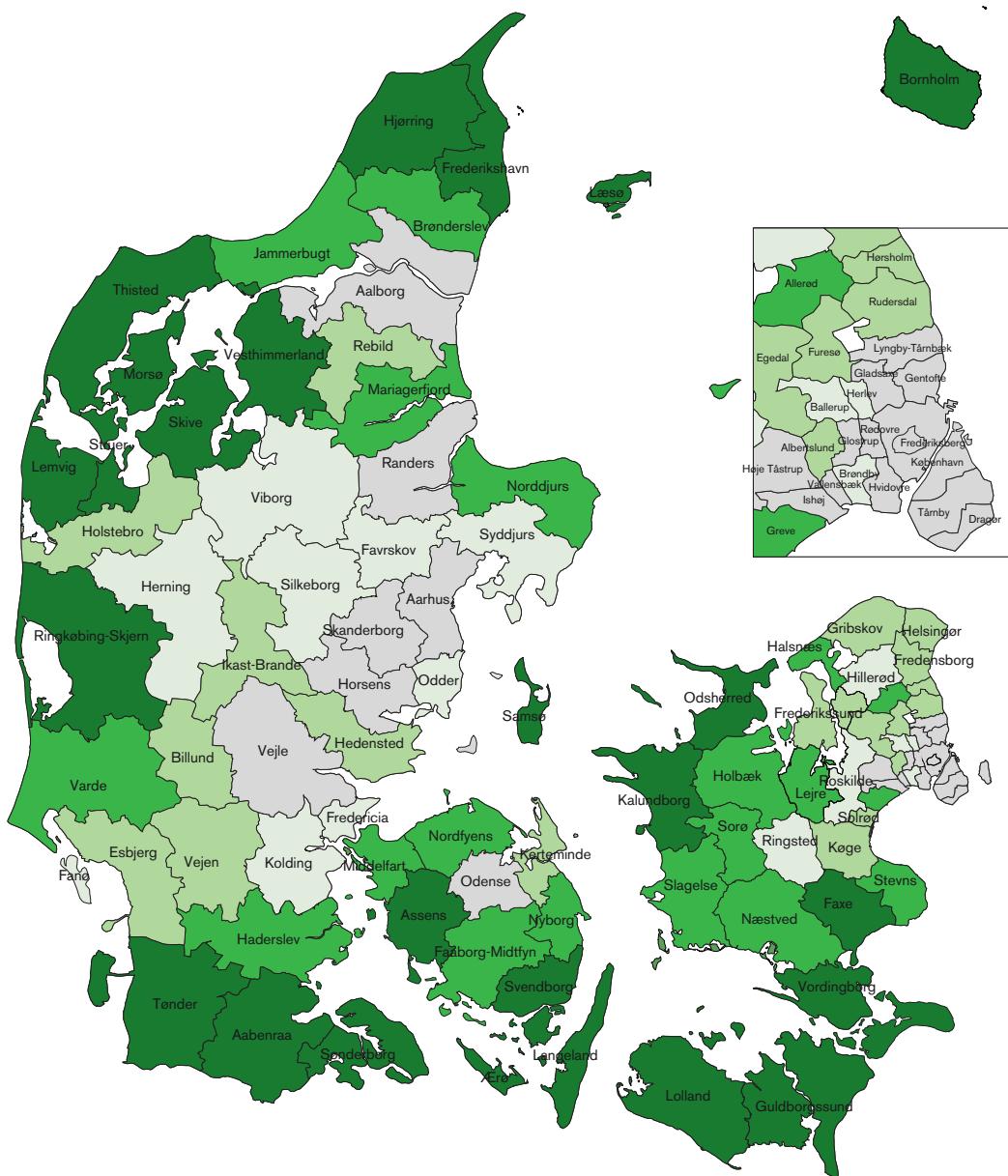
befolning faktisk vil se ud i fremtiden, men som en fremskrivning af hvordan befolkningsudviklingen vil forløbe, hvis de samme tendenser fortsætter.

På grund af den store usikkerhed kan befolkningsfremskrivninger ændre sig på få år. For fem år siden så Danmarkskortet over de kommunale befolkningsfremskrivninger helt anderledes ud for nogle kommuner end den nuværende fremskrivning. I 2008 forventede Danmarks Statistik, at kommunerne i Vestsjælland og på Fyn ville opleve en befolkningsvækst på over 5 pct. frem til 2030, *jf. figur 1.5 (næste side)*. I 2013 viser den nye befolkningsfremskrivning et helt andet billede for disse områder. Danmarks Statistik forventer nu, at kommunerne i Vestsjælland og på Fyn vil have en negativ befolkningsvækst frem til 2030, *jf. figur 1.5*.

Figur 1.5. Befolkningsfremskrivning for 2008-2030 fra 2008 og fra 2013 (modstående side)



Kilde: Danmarks Statistik (2008), og Statistikbanken, Folk1 og Bef1a.



1.3 Befolkningens aldersfordeling



Befolkningens gennemsnitsalder er i de seneste godt 30 år steget med over fire år fra 36,7 år i 1980 til 40,9 år i 2014.

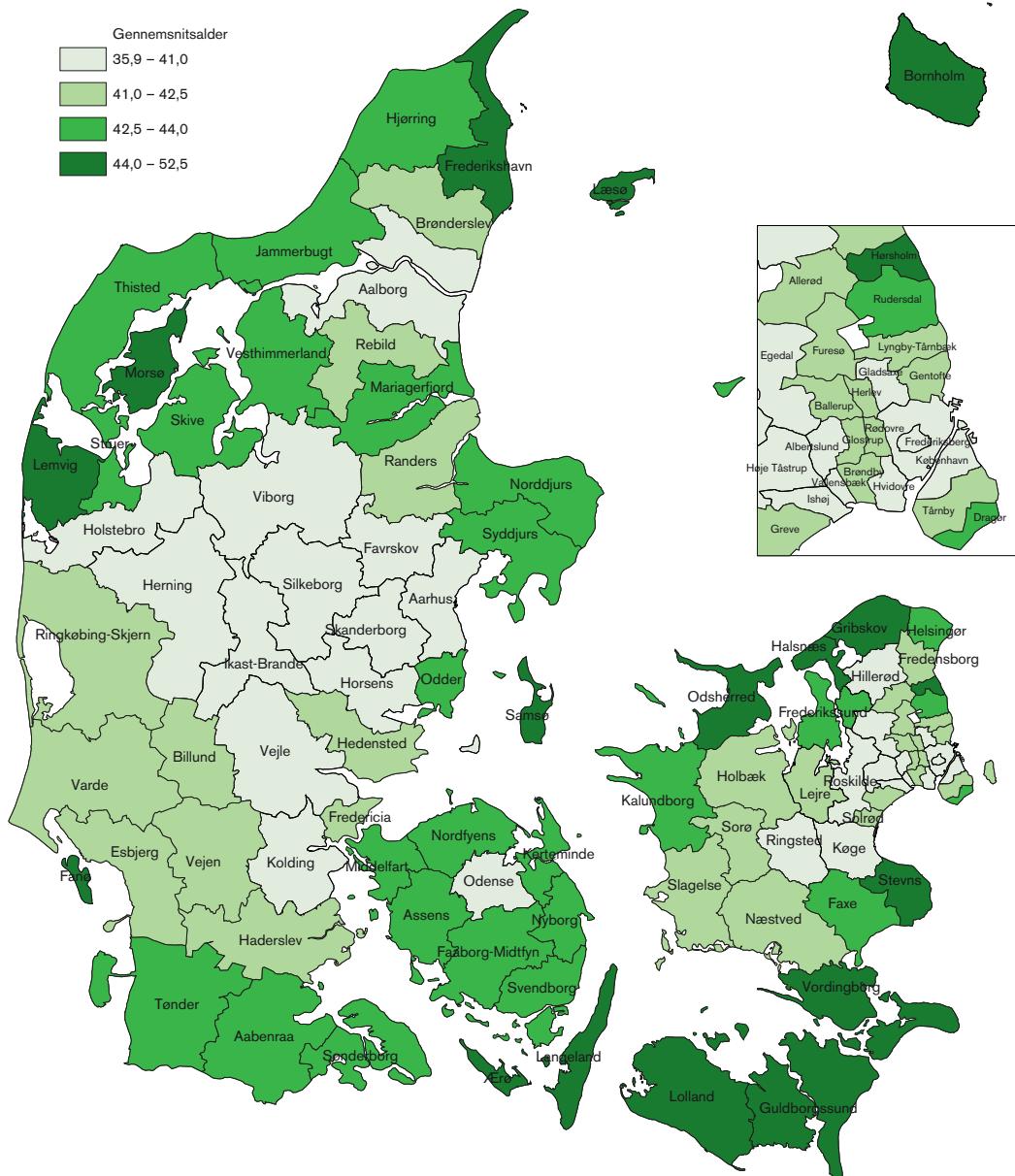
Gennemsnitsalderen er steget i alle kommuner på nær i København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner.

Der er store forskelle på gennemsnitsalderen fra kommune til kommune. Storbykommunerne København, Frederiksberg, Aarhus, Odense og Aalborg, er blandt de kommuner med

den yngste befolkning. Ligeledes har befolkningen i Midtjylland og de københavnske omegnskommuner Ishøj, Albertslund, Vallensbæk, Høje-Taastrup, Gladsaxe og Egedal en relativ lav gennemsnitsalder. Ø-kommunerne – Bornholm, Læsø, Ærø, Samsø, Langeland og Fanø – er sammen med Lolland, Odsherred, Guldborgsund, Hørsholm og Vordingborg de kommuner med den højeste gennemsnitsalder, jf. figur 1.6.



Figur 1.6 Gennemsnitsalder for befolkningen 2014



Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, Galder.

For nogle kommuner har der været en markant udvikling i befolkningens gennemsnitsalder. Enkelte har haft en faldende gennemsnitsalder, mens andre kommuner har haft stigende gennemsnitsalder. Det største fald de seneste

årtier findes for Københavns Kommune og den største stigning for Læsø Kommune, *jf boks 1.2.*



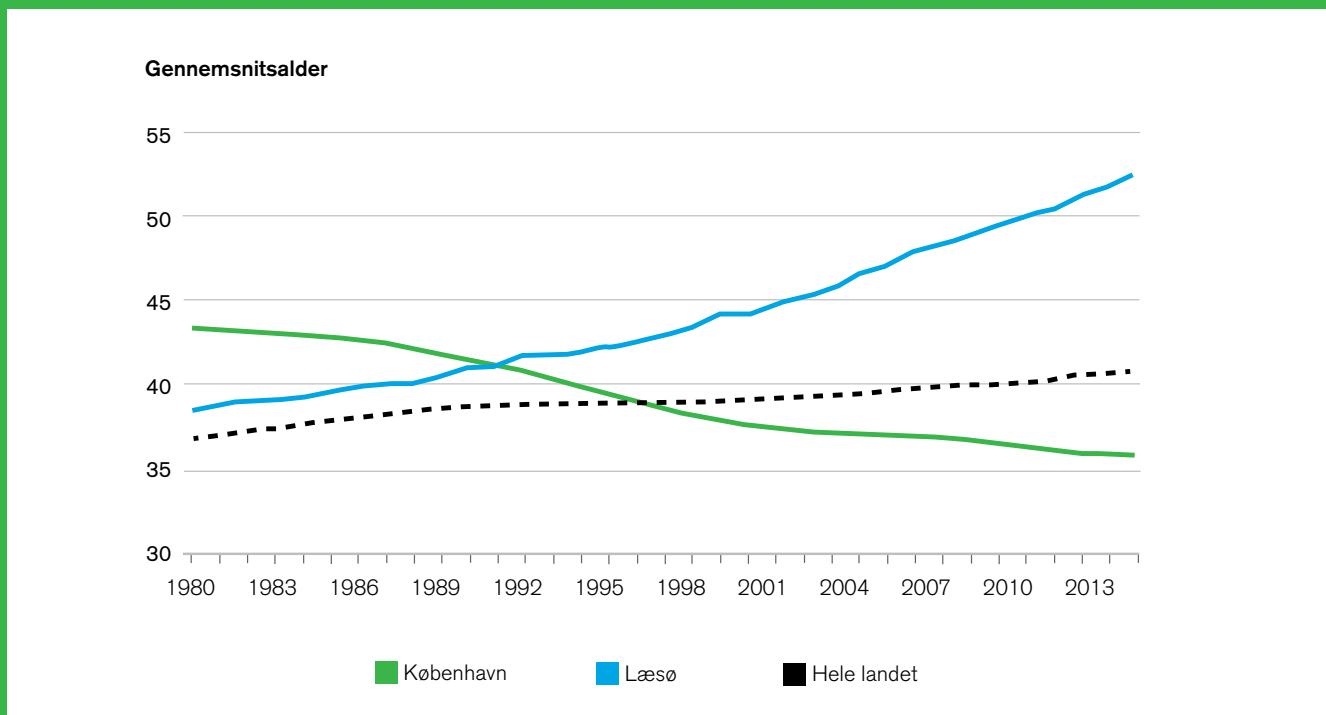
BOKS 1.2

Gennemsnitsalderen

Københavns Kommune har i perioden 1980-2014 haft et fald i gennemsnitsalderen på 7,5 år, mens Læsø kommune i perioden har haft en stigning i gennemsnitsalderen på 14,2 år. I 1991 havde befolkningen på Læsø og i København

samme gennemsnitsalder. I perioden er Københavns kommune gået fra at have den ældste befolkning i landet til i 2013 at have den yngste, mens det er gået den modsatte vej for Læsø.

Figur 1.7 Gennemsnitsalderen for København (største stigning), Læsø (største fald) og hele landet i perioden 1980-2014



Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, Bef1a, Bef1a07, Folk1 og Galder.

En af udfordringerne med en aldrende befolkning er, at stadigt færre personer i de arbejdsdygtige aldre skal forsørge stadig flere udenfor de erhvervsaktive aldre. Den såkaldte ældrekvote, som udtrykker antallet af personer på 65 år og derover pr. 100 personer i den arbejds-

bejdsdygtige alder (15-64 år), var i 2014 på 28, hvilket er fem personer flere end for ti år siden, hvor ældrekvoten var 23. Ifølge befolkningsfremskrivningen fra Danmarks Statistik stiger ældrekvoten frem til 2040 til 43 ældre pr. 100 i de erhvervsaktive aldre, jf. tabel 1.1.

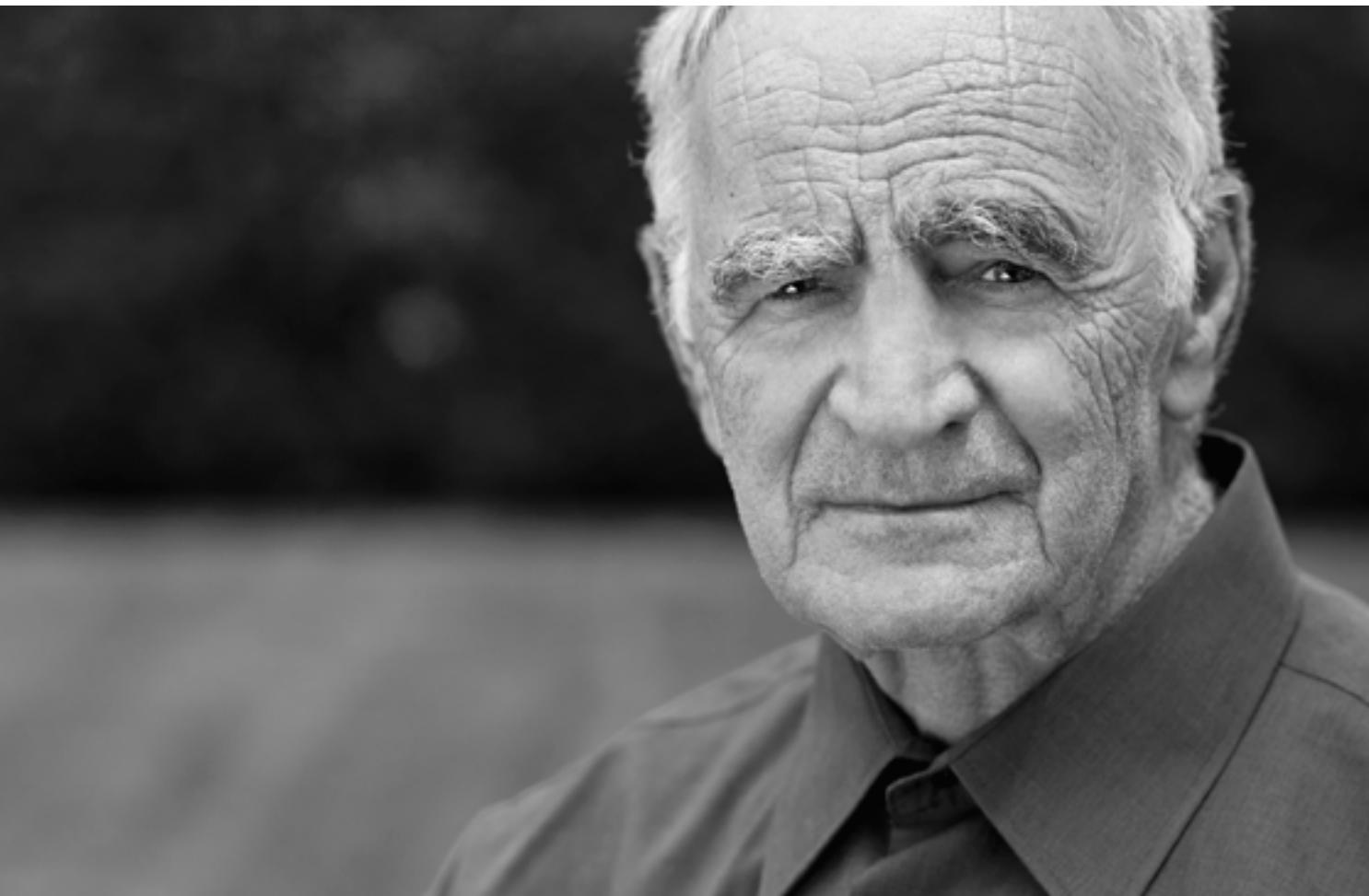
Tabel 1.1 Børnekvoten og ældrekvoten, antal børn hhv. ældre pr. 100 i den erhvervsaktive alder 15-64 år.

Erhvervsaktive alder 15-64 år			
	2004	2014	2040
Børnekvoten	28	27	30
Ældrekvoten	23	28	43

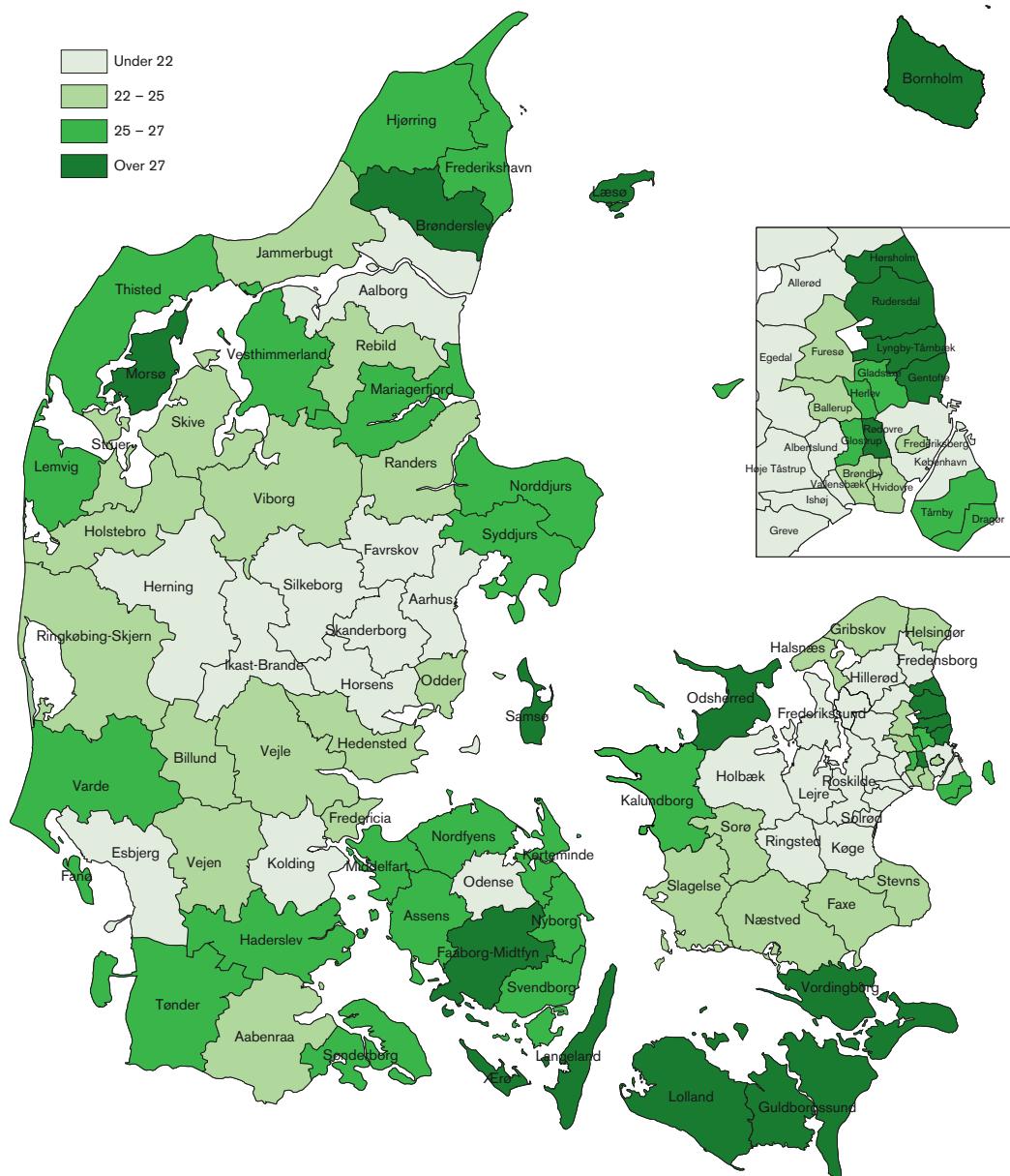
Anm.: Tallene for 2040 er baseret på befolkningsfremskrivninger. Især børnekvoten er usikker, idet den er baseret på forventninger til fremtidige fødselstal.
Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, Bef1A, Folk1, Frdk113. Primo året og Frkm113. Primo året.

Udfordringerne, med flere ældre i forhold til personer i de erhvervsaktive aldre, er vokset i perioden 2004 til 2014 for næsten alle kommuner. I 2014 har størstedelen af kommunerne en relativ høj ældrekvote sammenlignet med niveauet for 2004, jf. figur 1.8. Kun de to største

bykommuner, København og Aarhus, har i 2014 en lavere ældrekvote sammenlignet med 2004. Læsø, Fanø, Gribskov, Ærø og Greve er de kommuner, der har haft den største stigning i ældrekvoten fra 2004 til 2014.



Figur 1.8. Ældrekvoten 2004 og 2014 (modstående side)



Anm.: Ældrekvoten angiver antallet af personer på 65 år og derover for hver 100 personer i den arbejdсygtige alder (15-64 år). I kortet for 2004 er kommunerne fordelt med lige mange i hver af de fire grupperinger.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, Folk1, Bef1A og Bef1A07. Primo året.

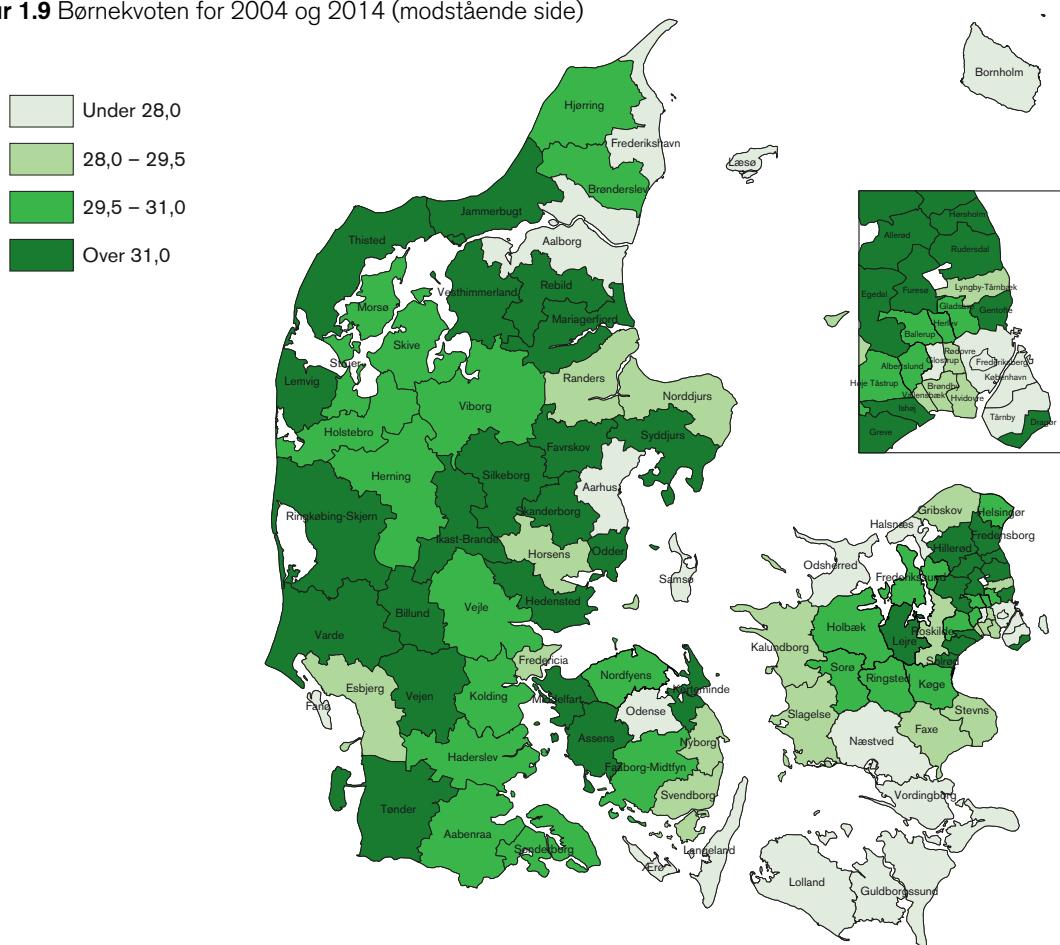


Et tilsvarende mål er børnekvoten, der udtrykker hvor mange børn, i alderen 0-14 år, der skal forsørges pr. 100 i de erhvervsaktive aldre. Kommunernes højere gennemsnitsalder skyldes udover en højere ældrekvote, også en lavere børnekvote. Der har de seneste ti år været et mindre fald i børnekvoten fra 28

i 2004 til 27 i 2014, *jf. tabel 1.1*. Ifølge befolkningsfremskrivningen fra Danmarks Statistik stiger børnekvoten frem til 2040 til 30 børn pr. 100 i de erhvervsaktive aldre. Tallet er dog behæftet med stor usikkerhed, da estimatet for antal børn i 2040 er baseret på forventninger til de fremtidige fødselstal.

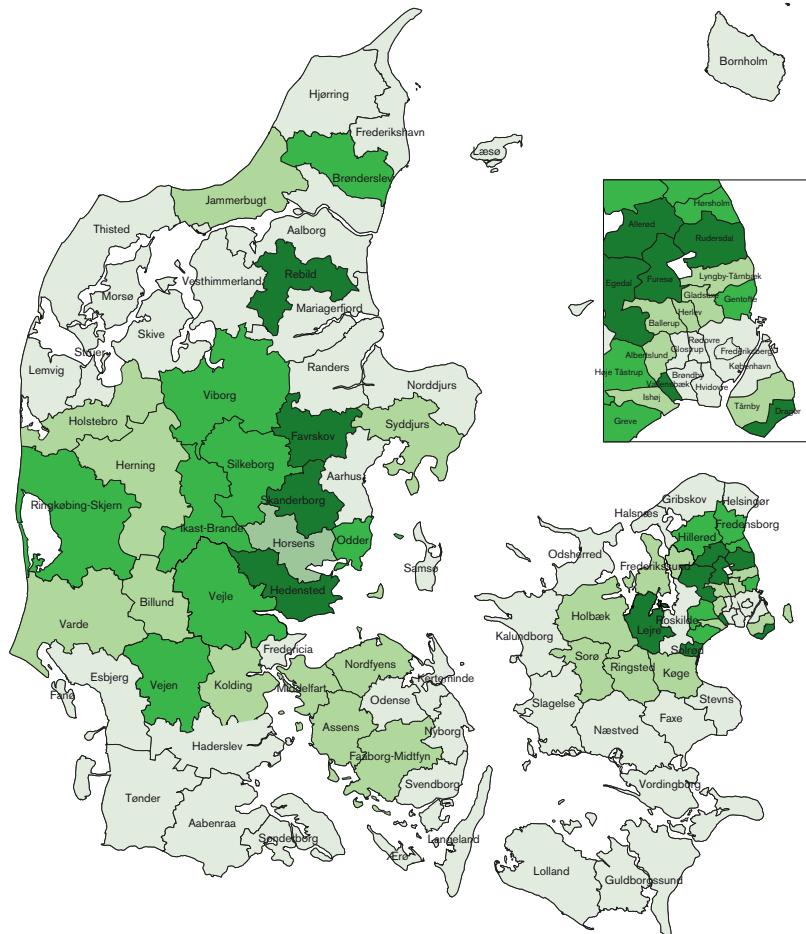
Det mindre fald i børnekvoten på landsplan fra 2004 til 2014 dækker over et fald i 87 kommuner og en stigning i 11 kommuner. I 2014 er børnekvoten relativ høj i kommunerne i periferien af hovedstadsområdet og Aarhus samt i Rebild og Horsens Kommuner, *jf. figur 1.9*.

Figur 1.9 Børnekvoten for 2004 og 2014 (modstående side)



Anm.: Børnekvoten angiver antallet af personer under 15 år for hver 100 personer i den arbejdssygtige alder (15-64 år). I kortet for 2004 er kommunerne fordelt med lige mange i hver i de fire grupperinger.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, Folk1, Bef1A og Bef1A07. Primo året.



1.4 Kønsfordeling

Der er en tendens til, at jo mere tætbefolket en kommune er, desto lavere er børnekvoten og ældrekvoten, *jf. figur 1.8 og 1.9*. Det indikerer, at tætbefolkede områder har en højere andel af befolkningen i de erhvervsaktive aldre. Det skyldes, at der blandt den yngre del af befolkningen i de erhvervsaktive aldre indgår en stor del uddannelsessøgende, for hvem bosætning i storbyerne er særligt attraktiv.

I den danske befolkning er der flere kvinder end mænd. På landsplan udgør kvinderne 50,4 pct. og mændene 49,6 pct. af befolkningen. Kønsfordelingen har været nogenlunde uændret i de seneste årtier. Samtidig har andelen af kvinder været højere i de mere tætbefolkede kommuner end i de øvrige kommuner.

Det skyldes dels, at kvinder og mænd har forskellige flyttemønstre. Unge kvinder flytter i højere grad mod byerne end unge

mænd. Hertil kommer, at i kommuner med relativt mange ældre, vil der være flere kvinder end mænd, da kvinder i gennemsnit lever længere end mænd.

De kommuner, som har den laveste andel kvinder er Lemvig, Norddjurs, Mariagerfjord, Rebild og Hedensted. Kommunerne med de højeste andele af kvinder er Hørsholm, Frederiksberg, Gentofte, Lyngby-Taarbæk og Rudersdal, som alle er bykommuner, *jf. tabel 1.2*.

Tabel 1.2 Kønsfordeling 2014 – 5 højeste og 5 laveste andele

Kommune	Andel kvinder
Lemvig	49,0
Norddjurs	49,0
Mariagerfjord	49,1
Rebild	49,2
Hedensted	49,2
Rudersdal	51,5
Lyngby-Taarbæk	51,7
Gentofte	52,7
Frederiksberg	52,9
Hørsholm	53,1

Kønsforskellene mellem kommunerne er tydeligere, når der opdeles på aldersgrupper. Forskellene er mest udtalt for unge i den uddannelsessøgende alder. Blandt aldersgruppen 20-24 år er andelen af kvinder 42,8 pct. i yderkommunerne og 51,0 pct. i bykommunerne. Også for kvinder i sidste halvdel af 20'erne, hvor man typisk er ved at afslutte sin uddannelse og etablere sig, ses samme tendens om end i mindre grad, *jf. tabel 1.3.*

For aldersgrupperne 30-64 år, er der kun mindre forskelle i kønsfordelingen imellem de fire kommunetyper. Blandt 65+ årige udgør kvinderne en større andel, jo mere tætbefolket kommunen er.

Tabel 1.3 Kønsfordeling – andel kvinder, 2014

Aldersgrupper:	By-kommuner	Mellem-kommuner	Land-kommuner	Yder-kommuner	Hele landet
0 år - 15 år	48,8	48,7	48,8	49,0	48,8
16 år - 19 år	49,0	48,7	48,4	48,0	48,7
20 år - 24 år	51,0	47,0	46,3	42,8	49,1
25 år - 29 år	50,2	48,4	48,0	46,3	49,3
30 år - 39 år	49,8	50,6	49,7	48,8	49,8
40 år - 64 år	50,2	49,9	49,5	49,3	49,9
65 år +	56,0	54,0	53,5	52,9	54,6

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, Folk1. Primo året.

1.5 Fertiliteten

Fertiliteten er lidt højere i bykommunerne end i øvrige kommunetyper. Det skyldes primært, at der i byerne bor relativt flere kvinder i de højfertile aldersgrupper, i slutningen af 20'erne og begyndelsen af 30'erne. For bykommunerne er der 47 levendefødte pr. 1.000 kvinder i de fødedygtige aldre, mens det tilsvarende tal for yderkommunerne er 45, *jf. tabel 1.4*. Dette er et relativt nyt fænomen,

da der tidligere blev født flere børn på landet end i byerne.

Kvinderne i bykommunerne får børn senere end i de øvrige kommuner. Det kan skyldes, at kvinder i byerne i højere grad skal være færdige med længerevarende uddannelser, inden de etablerer familie. I aldersgruppen 20-24 år fødes 26 børn

pr. 1.000 kvinder i bykommunerne, mens der i yderkommunerne fødes 72. Det er næsten tre gange så mange.

For kvinder over 30 år, er fertiliteten højere i byerne end på landet. I aldersgruppen 30-34 år fødes 128 børn pr. 1.000 kvinder i bykommunerne, mens der i yderkommunerne fødes lidt færre, nemlig 120 børn.

Tabel 1.4 Fertilitetskvotienter 2012 (antal levendefødte pr. 1.000 kvinder) for kvinder i alderen 15-49 år

Aldersgrupper:	By-kommuner	Mellem-kommuner	Land-kommuner	Yder-kommuner	Hele landet
15-19	3	5	5	6	4
20-24	26	58	58	72	38
25-29	94	139	147	151	113
30-34	128	121	123	120	125
35-39	66	46	46	46	56
40-44	13	8	7	7	10
45-49	Under 1	Under 1	Under 1	Under 1	Under 1
15-49	47	45	44	45	46

1.6 Demografisk sårbarhed i kommunerne

Ovenstående analyser giver hver sin vinkel på den demografiske situation og udvikling i kommunerne. For at skabe et overordnet billede, kan opgørelserne kombineres til et samlet udtryk for den demografiske sårbarhed i kommunerne. Der indgår ti parametre i beregningen af den demografiske sårbarhed, *jf. boks 1.3.*



BOKS 1.3

Definition og afgrænsning af begrebet demografisk sårbarhed.

For hver kommune beregnes ti nøgletal, som hver beskriver et demografisk forhold, *jf. tabel 1.5*. Hvis det enkelte nøgletal overskrider en fastsat grænse vurderes det, at der er tale om en demografisk sårbarhed. Summen af demografiske sårbarheder giver en sammenvejet vurdering af kommunens demografiske sårbarhed. Udover de parametre, som

er inkluderet i ovenstående analyser, inddrages opgørelser af dødsrater.

Indikatorerne har en naturlig indbyrdes sammenhæng. Eksempelvis vil en høj andel af ældre borgere give sig udslag i relativt flere dødsfald. Dermed vil der være en vis korrelation mellem andel borgere over 65 år og dødsraten. Tilsva-

rende vil en vedvarende høj fødselsrate give flere børn, og dermed en større andel borgere i de yngre aldersgrupper. Sammenhængene er dog ikke proportionelle, og de enkelte parametre giver derfor hver deres billede af de demografiske forhold i kommunen.

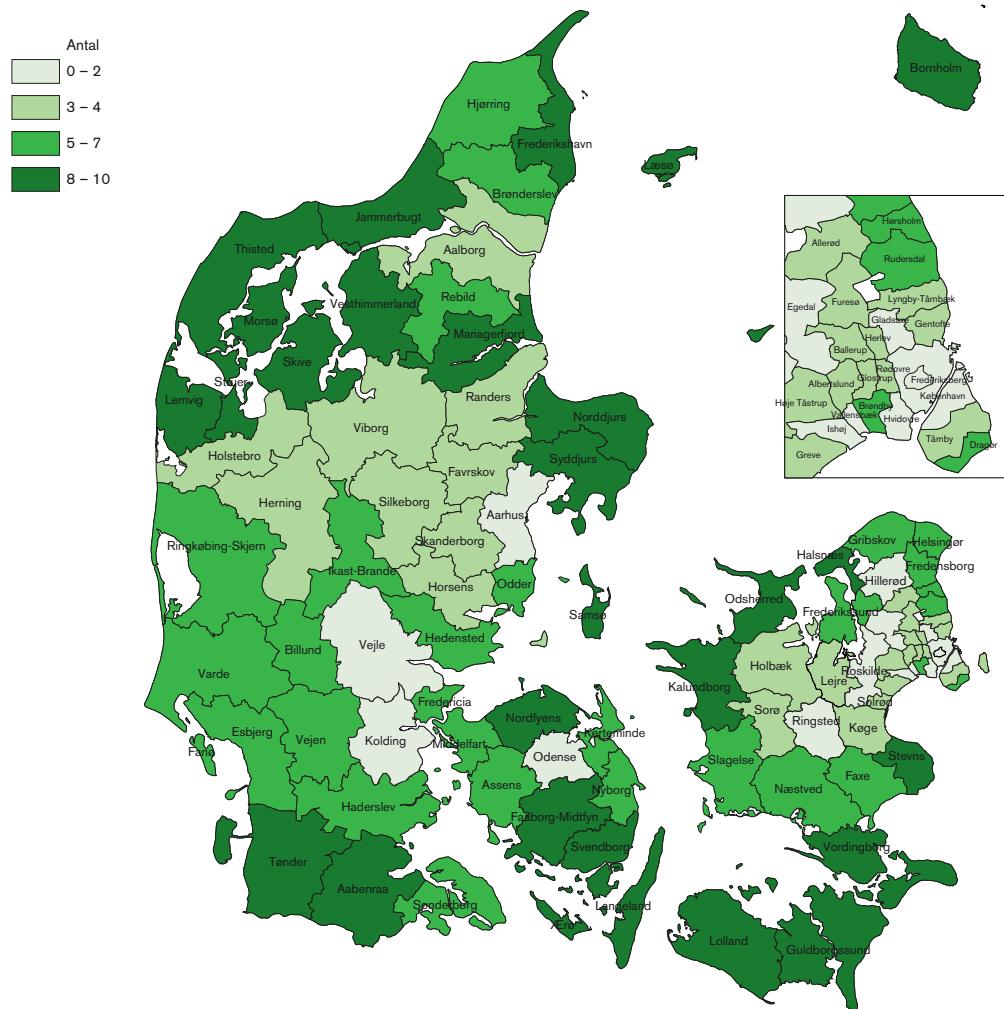
Tabel 1.5 De 10 parametre, der anvendes til den demografiske sårbarhed.

Nr.	Kriterium for hvornår der er tale om demografisk sårbarhed
1 Fødselsrate	< 11 pr. 1000 borgere
2 Dødsrate	>10 pr. 1000 borgere
3 Nettovandring til/fra andre kommuner	<0
4 Andel borgere 0-14 år	< 17,5 %
5 Andel borgere 15-24 år	< 12,5 %
6 Andel borgere 25-54 år	< 37,5 %
7 Andel borgere 55-64 år	>14,0 %
8 Andel borgere over 65 år	>18,0 %
9 Andel kvinder	< 50 %
10 Andel kvinder 15-64 år	Færre end 95 kvinder pr. 100 mænd

Jo mere tætbefolket en kommune er, des færre indikationer er der på, at kommunen er demografisk sårbar. Derimod fremgår det, at store dele af Nordjylland, Djursland, Tønder, Aabenraa, dele af Fyn,

Syd- og Vestsjælland, Lolland-Falster, Bornholm og de mindre ø-kommuner har relativt mange demografiske udfordringer, *jf. figur 1.10*.

Figur 1.10 Antal demografiske udfordringer, 2013



Anm.: Tallene er vægtet med kommunernes befolkningstal. Det maksimale antal demografiske udfordringer er 10.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Der er betydelige forskelle på hvor mange kommuner, der er kendetegnet ved demografisk sårbarhed, målt på de enkelte indikatorer. Eksempelvis er den lave fødselsrate en udfordring for 76 pct. af kommunerne. Samtidig er udfordringen med relativt få kvinder i de erhvervsaktive aldre, mest fremtrædende i yderkommunerne, mens ingen af bykommunerne har den udfordring.

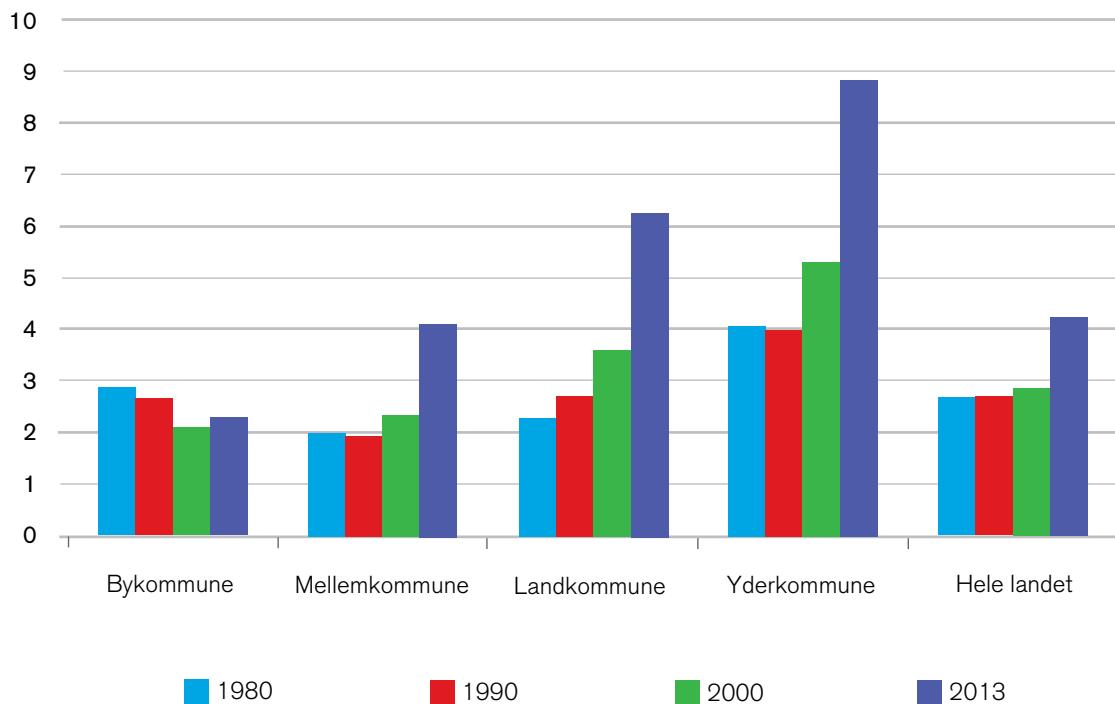
Bykommunerne har gennemsnitligt kun 2,3 indikatorer på demografisk

sårbarhed, mens yderkommunerne gennemsnitligt er kendetegnet ved 8,8 indikationer. Herimellem ligger mellem- og landkommunerne med gennemsnitligt 4,1 henholdsvis 6,3 indikationer på demografisk sårbarhed, jf. figur 1.11.

Der er dog en vis variation indenfor kommunetyperne. **De demografiske udfordringer for kommunerne set under ét har været stigende i perioden 1980-2013.** Forløbene har dog været forskellige for de fire kommunetyper.

Mens mellem-, land- og yderkommunerne har oplevet et stigende antal demografiske sårbarheder, har bykommunerne under ét oplevet et fald. Dog er der i perioden 2000-2013 registreret en mindre stigning for bykommunerne. Det skyldes primært, at også bykommunerne, undtaget København, Frederiksberg og Aarhus Kommuner, har fået demografiske sårbarheder i forhold til dalende fødselstal og vigende andele børn og unge i befolkningen.

Figur 1.11 Gennemsnitlige antal demografiske udfordringer.



Anm.: Tallene er vægtet med kommunernes befolkningstal.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.



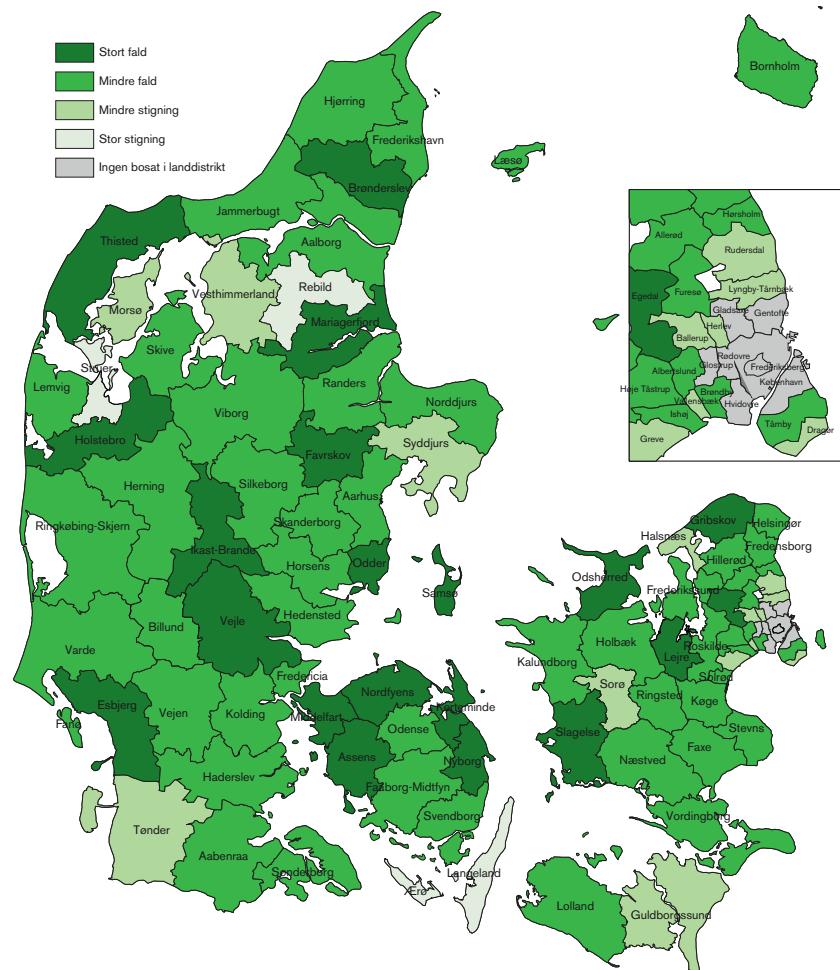
1.7 Befolkningsudvikling indenfor kommuner

Den overordnede befolkningsudvikling for den enkelte kommune kan dække over store forskydninger indenfor

kommunen. Eksempelvis for nogle af land- og yderkommunerne, dækker en befolkningsnedgang over en relativt stor nedgang i befolkningstallet i landdistrikterne og de mindre landsbyer, mens der ses befolkningsfremgang i de større byer i kommunen.

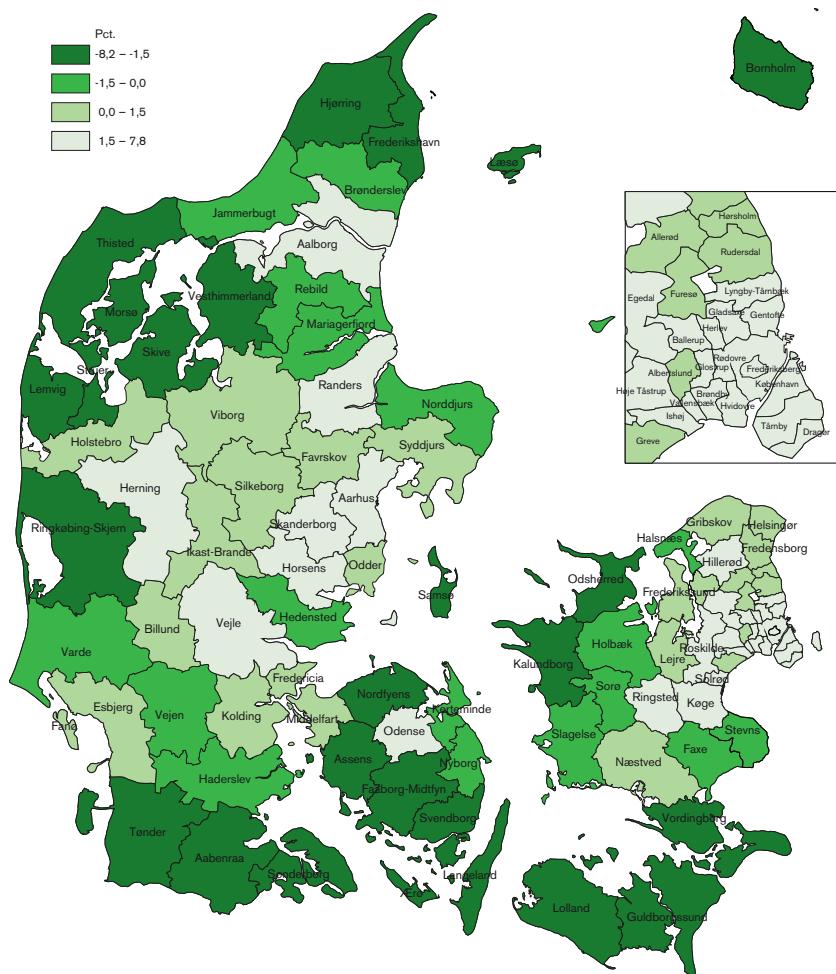
Eksempelvis i Thisted, Odsherred, Nordfyns og Assens Kommune kan noget af den nuværende befolkningsnedgang, *jf. figur 1.12 (modstående side)*, forklares ved et fald i andelen af kommunens borgere bosat i et landdistriktsområde, *jf. figur 1.12*. Men dette

Figur 1.12 Udviklingen i andelen af kommunens borgere, der er bosat i et landdistrikt 2010-2013, og udviklingen i befolkningstallet 2010-2014 (*modstående side, kopi af figur 1.2*)



Anm.: Et stort fald i andelen af borgere bosat i landdistrikt er defineret som et fald på over 0,75 pct. point fra 2010 til 2013. Et mindre fald er defineret som et fald på mellem 0 og 0,75 pct. point. En mindre stigning i andelen af befolkningen bosat i landdistrikt er defineret som en stigning på mellem 0 og 0,75 pct. point. Og en stor stigning er defineret som en stigning på over 0,75 pct. **Kilde:** Danmarks Statistik, Statistikbanken, Bef44. Primo året.

gælder langt fra for alle kommuner, der i øjeblikket oplever befolkningsnedgang. I Struer, Ærø og Langeland Kommune er der i øjeblikket et fald i befolkningstallet, samtidig med at en større andel af befolkningen er bosat i et landdistrikt, jf. figur 1.12.



Til illustration af den meget forskellige befolkningsudvikling indenfor kommunen gives her et eksempel fra Vesthimmerland Kommune. Kommunen har i perioden 2007-2013 haft en befolkningsnedgang på 251 personer, svarende til 0,7 pct. af befolkningen. Tallet dækker over betydelige forskydninger i befolkningstallet indenfor kommunen.

I Vesthimmerland Kommune er der i alt 41 sogn. Heraf har otte sogn i 2013 flere end 1.000 borgere. I perioden 2007-2013 oplevede fire sognे et fald i befolkningstallet og de øvrige fire sogn en stigning i befolkningstallet, jf. tabel 1.6.

Blandt de 33 mindre sogn, med befolkningstal under 1.000, er der samlet set tale om befolkningsnedgang – dog med en vis variation.

Sognene med nedgang i befolkningstallet er placeret langs grænsen med Limfjorden. Sognene med fremgang i befolkningstallet er alle placeret med en vis afstand til Limfjorden. Sognet med kommunens hovedby Års, har ikke blot den største befolkning, men har samtidig også oplevet den største befolkningsstigning på 6,8 pct.

Tilsvarende udvikling ses eksempelvis for Faxe kommune, hvor der fra 2007 til

2013 har været en befolkningsvækst på 3,3 pct. i Haslev, som er den største by i kommunen. I samme periode har den næststørste by Faxe haft en tilbagegang i befolkningstallet på 3,8 pct. De mindre sogn, som dækker de mindre landsbyer og landområderne, har under ét oplevet fald i befolkningstallet. Dog er der også her en vis variation, idet enkelte sogn har haft fremgang.

Et lignende mønster ses for Slagelse Kommune, som dog er en væsentlig større kommune, hvor også byerne har større befolkninger end tilfældet er for Vesthimmerlands og Faxe Kommuner. I Slagelse Kommune har byerne Slagelse

Tabel 1.6 Befolkningsstal for Vesthimmerlands Kommune og sognene i kommunen.

Sogn	Befolkning 2007	Befolkning 2013	Udvikling (i pct.)
Aars	8.102	8.653	6,8
Farsø	4.001	4.076	1,9
Ulstrup	1.573	1.602	1,8
Aalestrup	2.800	2.823	0,8
Overlade	1.081	1.053	-2,6
Løgstør	4.015	3.806	-5,2
Ranum	1.485	1.355	-8,8
Gedsted	1.209	1.088	-10,0
Sogne med mellem 500 og 1000 borgere (9 sogn)	6.816	6.572	-3,6
Sogne under 500 borgere (24 sogn)	6.755	6.558	-2,9
I alt (41 sogn)	37.837	37.586	-0,7

Kilde: Statistikbanken, tabel KM5. Primo året. **Bem.:** Afgrænsningerne på sognene sikrer, at der sammenlignes identiske geografiske områder over tid. For sammenhængende byområder, der breder sig over flere sogn, afspejles dermed ikke entydigt en befolkningsudvikling for byen. Eksempelvis har Løgstør sogn et nabosogn som har oplevet en befolkningsfremgang på 60 personer. Hvis de to sogn betragtes som et sammenhængende område, vil der være tale om et fald i befolkningstallet, som er mindre end det der i tabellen er angivet for Løgstør alene.

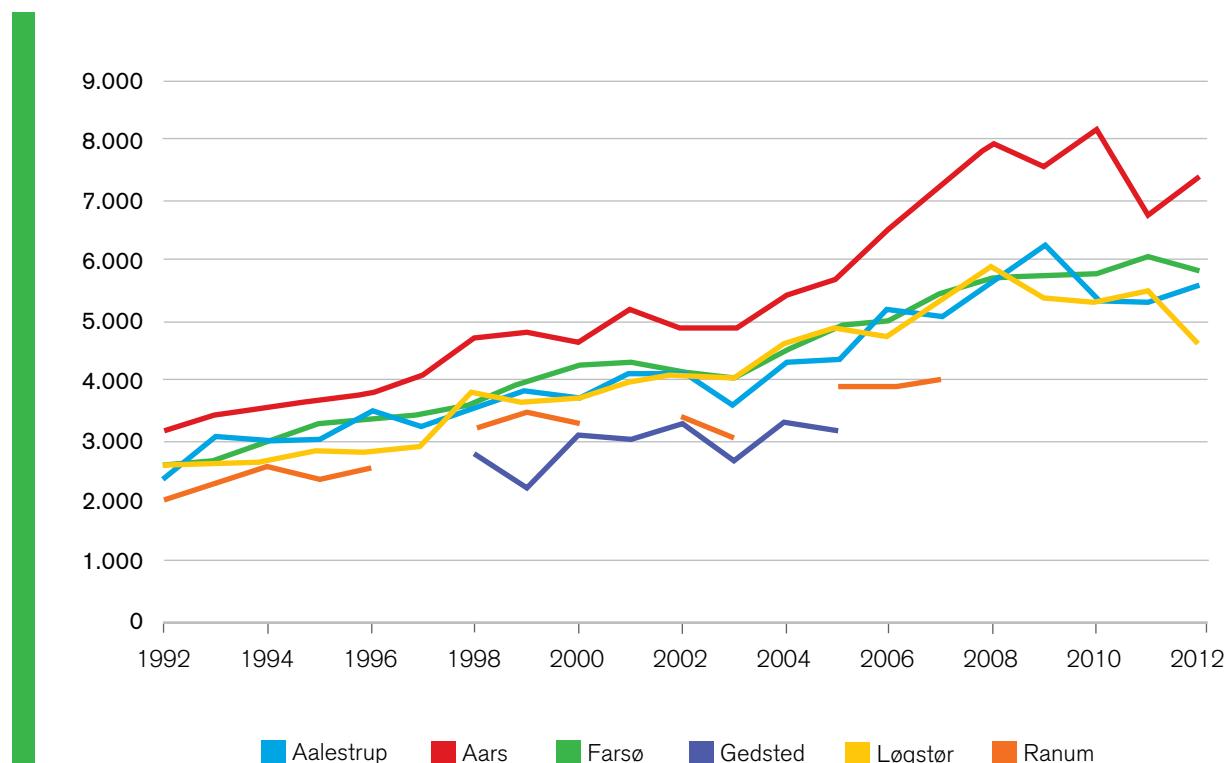
og Skælskør haft vækst, mens Korsør har oplevet fald i befolkningstallet. Samtidig har de større landsbyer i Slagelse Kommune haft stigninger i befolkningstallet, mens de fleste mindre landsbyer og landområder har haft nedgang i befolkningstallet.

Årsagerne til de forskellige udviklinger i befolkningstallene sognene imellem kan være mange og forskelligartede. En

mulig faktor kan være den trafikmæsige infrastruktur, i form af vejnettet. De fire store sogne i Vestsjællands Kommune med befolkningsvækst er placeret nærmere tilkørselsmulighed til motorvej E45 end de øvrige. Hvorvidt der er en direkte sammenhæng, mellem let adgang til motorvej og attraktiviteten til bosætning, er ikke afdækket ved denne analyse. Blot fremhæves her sammenhængen.

Den relative attraktivitet imellem kommunens forskellige geografiske områder synes at have sat sig spor i de realiserede huspriser. Datamæssigt findes priser opgjort på postnumre. I Vestsjællands Kommune er huspriserne i Aars højere og steget mere end for de øvrige postnummerområder i kommunen, jf. figur 1.13.

Figur 1.13 Gennemsnitlige realiserede huspriser for parcel- og rækkehus for postnummerområder i Vestsjællands Kommune.



Kilde: Egne beregninger, baseret på data fra Realkreditrådets boligmarkedsstatistik på Realkreditrådet.dk

Anm.: Priserne er ikke korrigert for beskaffenhed og kvalitet af de handlede boliger. Der er kun medtaget oplysninger i tilfælde hvor der er tilgængelige data for pågældende postnummerområde for minimum 2 kvartaler i året.

De tre øvrige større postnummerområder, Aalestrup, Farsø og Løgstør har ligget omkring eller under gennemsnittet for de områder, der er med i analysen. Udsvingene hen over årene gør, at der vanskeligt kan konkluderes noget om den indbyrdes rangordning. De mindre

yderområder, Gedsted og Ranum, har haft realiserede handelspriser, der ligger lavere end de øvrige postnummerområder. For en del af årene er der ikke tilstrækkelige data til, at der har kunnet udarbejdes en statistik. Det kan skyldes, at der kun har været realiseret få handler

i den pågældende periode. Aalestrup, Gedsted og Ranum er blandt de områder, som har under halvt så mange bolighandler efter krisen set i forhold til før krisen, *jf. Boligsiden Boliga/DR, 2014.*

BOKS 1.4

De fire kommunetyper

De fire grupperinger af kommuner følger Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters kommunetyper. Afgrænsningen af kommunetyperne er baseret på 14 forskellige demografiske og socioøkonomiske indikatorer. Bykommunerne består af 35 kommuner og knap halvdelen af befolkningen, og er karakteriseret ved at

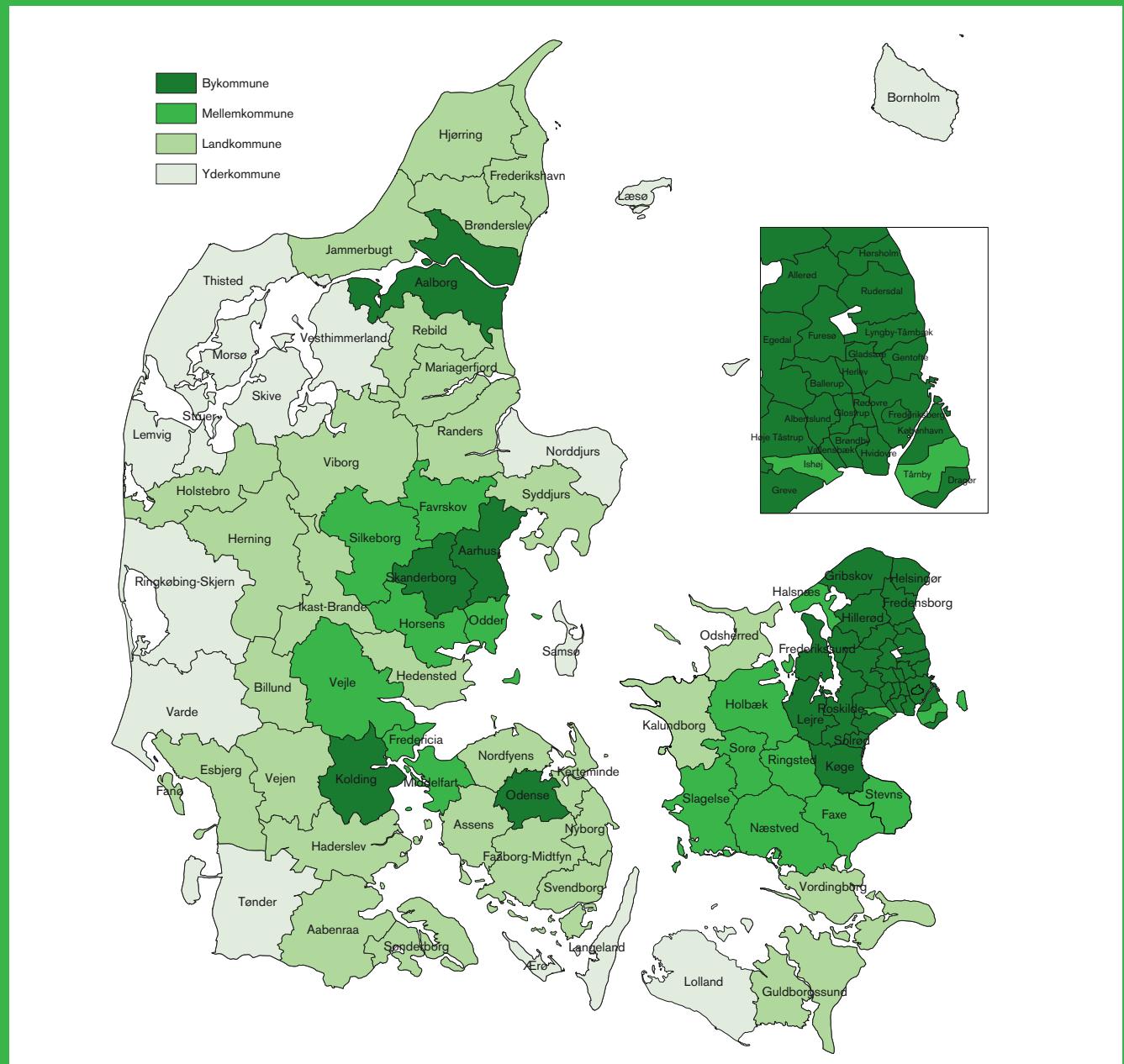
være de store byer og de omkringliggende kommuner, *jf. tabel 1.7 og figur 1.14.* Mellemkommunerne består af 17 kommuner og 16 pct. af befolkningen, og er karakteriseret ved at ligge i periferien af byområderne. Landkommunerne består af 30 kommuner og 27 pct. af befolkningen, og er karakteriseret ved at være

kommuner med mindre byer og landområder. Yderkommunerne består af 16 kommuner og 9 pct. af befolkningen, og er karakteriseret ved at være kommuner, der er beliggende længst væk fra de større byer.

Tabel 1.7 Kommunetyper

	By-kommuner	Mellem-kommuner	Land-kommuner	Yder-kommuner	Hele landet
Antal kommuner	35	17	30	16	98
Antal personer	2.698.668	880.441	1.535.395	488.124	5.602.628
Andel personer, pct.	48,2	15,7	27,4	8,7	100,0

Figur 1.14 Kommunekort over kommunetype



Kilde: Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter